

HALLIRAKENTAMISEN HISTORIA KITEYTYY JOENSUUSSA

Teksti: Mika Malinen, Kuvat: www.joensuuncurling.fi

Hallirakentaminen on Suomessa nykyisinkin kenties se suurin este jäsenmäärien kasvattamiselle ja pelin tason parantamiselle. Erilaisia ratkaisuja jäähallivuoroista, pressuhalleista ja lämpimistä halleista elää Härmässä edelleen, mutta rohkeutta olosuhteiden parantamiseen löytyy vain harvoilta paikkakunnilta. Joensuussa on hallirakentamisessa eletty viime vuosina tiivistä vaihetta ja tulevilla kaudella paikkakunnalla pelataan lämpimässä hallissa ilman kosteusongelmia.

HISTORIAA

Curlingiviä laitettiin ensimmäisen kerran liikkeelle Joensuun seudulla 1980-luvun alussa. Ensimmäiset sarjaohjelmat piirrettiin paperiin samoihin aikoihin. Seuran perustaminen ja ilmoittaminen yhdistysrekisteriin on tapahtunut 1985. Rata oli alkuun hieman normaalia lyhyempi, koska paikkakunnalta ei löytynyt riittävä rotevaa "kuulantyohtäjä tyyppiä", joka olisi täysimittaisella radalla saanut kiiven hakilta pesään. Tämä kertokoon lajitovereille myös olosuhteista, joissa itäsuomalaiset lajin pioneirit harrastustaan veivät eteenpäin. Aikoinaan seurahistorian kirjanpidossa löytyneiden kuittien mukaan myös välinehankinnat olivat se pienempi kuluerä ja ns. välttämättömät hallinnolliset toimet se suurempi. Tämä kuitenkin kaikella kunnioituksella niille aktiiveille, jotka aikanaan toimivat eivätkä vain tuumailleet.

Rata kasvoi ainakin lähelle normaalimittoja Hotelli Kimmelin terassilla jokivarressa. Alkon pussi ja pakkausteippi ajoivat sliderin ja teflonin virkaa talvikengän pohjassa ja liu'ut pitenivät. Harrastus vakiintui ja Joensuu sai uudisasukkaan, jonka käden jälki alkoi näkyä toiminnassa. Alkutahdit lajipromootorin harrastukseen juontavat

juurensa Hyvinkäälle. Tässä vaiheessa seuran historiassa alkaa jakso, jonka jatkumo on käynnissä edelleen.

ULKOA HALLIIN

Toiminta haluttiin organisoida. Olosuhteet haluttiin hyviksi. Ymmärrettäköön, että hyvä 1988 on erinäköinen kuin hyvä 2011. Pressuhalli nousi raviradan parkkipaikalle. Radan pohja oli parkkipaikanpohja. Kuriositeettina mainittakoon, ettei kukaan tiennyt kaukolämpöputken olemassaolosta hallin alla toisen pään hogninjan kohdalla – tämä on sitten oma tarinansa. Peblükään ei ollut osa curlingsanastoa Joensuussa tuohon aikaan.

HALLISTA HALLIIN

Pressuhallikin ennätti muuttaa tien toiselle puolelle pysyväälle paikalle väliaikaiselta paikaltaan. Tässä yhteydessä maapohjan maa-aines vaihdettiin noin 600 m²:n alueelta rakentamiseen sopivaksi. Pelit jatkuivat ja näinä vuosina joensuulaisetkin joukkueet alkoivat olla kiinteä osa SM-cup ym. turnauksia, sekä tietenkin aloittelevaa SM-sarjaa. Olosuhteet tosin olivat vielä liian kaukana mm. SM-sarjan luistoista.

Seuraava suuri askel oli kylmälaitteiden eli kompressorien ja putkien hankinta sekä näiden vaatimat tilat eli kompressoreille oma koppinsa hallin kupeeseen. 2002 olympiakisojen edustusjoukkueen pelit ja näkyvyys mediassa käänsivät uuden sivun joensuulaisessakin curlingkirjassa. Lajista kiinnostuttiin ja sitä haluttiin päästä kokeilemaan. Lajiesittelyjen osalta jouduimme usein toteamaan, että kyllähän se käy, jos olosuhteet vain antavat myöden. Esitellyt alkoivat usein: "Silloin, kun noita patteja jäässä on vähemmän tai pakkasta on alle 30 astetta tai vettä ei ole liian montaa senttiä, niin ihan kivahan täällä on pelata". Keväällä 2002 vanha halli taipui olosuhteiden edessä.

Entisen kasvihuoneen puurunko oli tullut tiensä päähän. Osa hallista särkyi – riittävän suuri osa kuitenkin, että korjaamaan olisi kannattanut alkaa.

Olimme tienhaarassa, jossa piti päättää vedetäänkö Joensuussa ruksit lajin päälle vai kääritäänkö hihat ja lähdetään puskemaan kohti olosuhteita, joista olemme tähän saakka vain uneksineet. Ilman Virtaalan Matiasta laji olisi varmaan tulutkin päätepuoleensa Joensuussa. Pian alkoi kuitenkin uuden hallin suunnittelu ja vaihtoehtojen kartoitus.

Monta erilaista projektia ja vaihtoehtoa olikin tarjolla. Viereisen tiedepuiston puurakentamista tutkiva ja edistävää projektia tekikin piirustukset hallista ja projekti oli lähellä toteutua. Viime metreillä seuralle esitetyt laskelmat kustannuksista, jotka alkuun näyttivät siedettäviltä ja olisivat jopa jakautuneetkin osin puurakentamisen tutkimukseen – synkenivät siten, että lopulta kokonaisuus ei enää ollut toteuttamiskelpoinen. Aikaa oli kulunut paljon ikään kuin väärään projektiin ja olimme taas lähtöpisteessä

RUNKO, POHJA JA SEINÄRAKENTEET

Matiaksen organisoimana löytyi hallitoimittaja, joka tarjosi teräsrunkoista ja eristetyistä elementeistä toteutettua vaihtoehtoa. Vastaavia ratkaisuja on sittemmin tullut useammassakin käänteessä vastaan lajin parissa kun uusia halleja – isompia ja pienempiä – on rakennettu jäähurheilukäyttöön. Meille kaikille tuttu Oulunkylän halli on samaa elementtiä, runko siinä on tosin erilainen.

Hallin pohja ratojen alueelta on kivituhkaa, mikä on ollut ihan toimiva ratkaisu. Syksyistä jäättekourakkaa toki betoni / asfaltti pohja helpottaisi siten, että ratamerkinnyt olisivat vuodesta toiseen maalatuna. Eipä tuo tosin ylivoimainen urakka

ole syksyisin ollut tehdä ratoja valmiiksi leikkujen papereiden kanssa. Puolen tusinaa talkoolaista, sankoja, teloja ja narua. Näillä eväillä ratamerkinnyt saadaan jäähän parissa tunnissa. Ennen ratamerkinnyt joudumme laittamaan kivituhkan päälle paperin, jotta pojasta saadaan valkoinen. Tähän tarkoitukseen olemme saaneet paikallisesta lehtipainosta sanomalehtipaperirullien loppuja, joista paperia riittää vielä hyvin meidän käyttöömme ilman kustannuksia. Väriin sekoittamista jäädytysveten ja maalaamista – kaikkea on kokeiltu. Erilaisia pihatöihin käytettäviä suodatinharsojakin voisi vielä joskus kokeilla. Sanomalehtipaperin laadun vaihdeltaessa sekä väri että paperin kyky imeä vettä vaihtelevat. Kellumaan pyrkivä paperi aiheuttaa aina ylimääräistä päänvai-va. Tällaisessa tapauksessa tarvitsemme muutaman ylimääräisen vesikerroksen, jolloin jää on heti alkukaudesta hieman paksumpi. Ongelmaksi kelluvan paperin kanssa voivat tulla myös ilmataskut, joita helposti jää paperin alle.

JÄÄHDYTYS JA LÄMMITYS - LÄMMIN HALLI TUO KULUJA

Joensuun hallissa ei ole pohjaa perustettaessa tehty jäädytettävän alueen eristämistä alapuolelta. Oikein suunniteltu eristys ratojen alla parantaisi varmasti osaltaan energiatehokkuutta, jolloin jäädyttäisimme huomattavasti ohuempaa maakerrosta. Nyt kylmä etenee kauden mittaan aina vaan syvemmälle, mikä osaltaan voi aiheuttaa jään elämistä. Tämä ei tosin ole ollut ainakaan suuri ongelma.

Jäädytyslaitteistolla saamme kontrolloitua jään lämpötilaa asettamalla putkistossa kulkevan liuoksen halutulle tasolle. Normaalisti paluuliuoksen lämpötila on -5 ja -7 asteen välissä.

Uuden eristetyn hallin myötä hallin sisälämpötilat on saatu järkevälle tasolle.

Joensuun halli on kompakti ja ennen kaikkea hyvä pelata!

Laatucurlingia Joensuusta.

Vaikka ulkona paukkuisikin 30 asteen pakkas, ei hallin sisälämpötila painu kuin muutaman asteen pakkaselle. Sekin on nopeasti korjattu nollian tienoille kytkemällä ilmanvaihtoon liitetty lämmitysvastus päälle. Lämmittäminen on tosin energiaa vievää ja hallin lämmittäminen vuorokauden ympäri onkin rahassa jo sadan euron luokkaa. Lämmitysvastusta ei tosin tarvitse käyttää kuin parin tunnin verran illassa.

Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että lämpö, joka ikään kuin imetään jäädytyksessä ratojen alta, riittäisi kierrätettynä lämmittämään hallin. Energian kierrättäminen olisi järkevää. Perustamiskustannus on toki suurempi kuin jäädytyslaitteistolla ilman kierrätysmahdollisuutta. Alan ammattilaiset osaavat varmasti kertoa ratkaisujen kustannukset ja energiamäärät. Jäisikö ylimääräistä lämpöenergiaa jopa myytäväksi asti?

Kolme kautta olemme nyt päässeet jään viimeistelyssä hyödyntämään moottoroitua höylää ja ero on iso käsihöylään verrattuna. **Ollikaisen Mikan** neuvoilla ja lisää kysymällä opimme jatkuvasti tästäkin lisää.

ILMANVAIHDON JA KOSTEUDENPOISTON HAASTEET KOROSTUVAT LÄMPIMÄSSÄ HALLISSA

Uusi hallimme oli valmistuessaan 2003

kevällä varustettu koneellisella ilmanvaihdolla. Järjestelmä sisälsi anturin, jonka piti reagoida ilmankosteuteen ja tarvittaessa ilmanvaihtoa lisäämällä kuivata hallin sisäilma. Halleissa törmätään kondensiovesiongelmaan, kun lämmin halliin tuleva ilma sisältää kosteutta, joka tiivistyy kylmiin pintoihin. Mitä lämpimämpi ilma, sen enemmän se pystyy sisältämään vettä. Järjestelmä oli kuitenkin riittämätön. Hallin rakenteisiin tiivistyi vettä riesaksi asti ja ongelma korostui etenkin syksyisin.

Nyt halliin on uusittu ilmanvaihto ja uusi järjestelmä sisältää oikean kosteudenpoistolaitteiston, eli sisäilmaan ei jää vettä, joka tiivistyisi. Liian kuiva ilmakaan ei ole paras vaihtoehto. Ilman kosteuden optimi on isommissa kisoissa halleissa noin 65 %, joskin lukua en aivan varmaksi muista.

Ilmanvaihto osoittautui tehokkaaksi ja kosteusongelma hallista hävisi. Ilmanvaihdon pyörittäessä ilmaa hallin seinäiä pitkin alas ja sieltä radoille ilmeni, että jää kului (haihtui) ratojen ulkoreunoilta nopeammin kuin keskeltä. Virtauksia pyrittiin ohjaamaan ilmanvaihtoon tehdyin muutoksien ja jään kulumista saatiin hillittyä. Tulevalla kaudella tilannetta seurataan ja Ollikaisen Mikalta oppia saaneena yritän huomioida asian myös peblatessa ja höylätessä.

Uusittu ilmanvaihto kosteudenpoistajalla vaati hallin ulkopuolelle oman kopin ja kus-

tannukset kokonaisuudessaan ilmanvaihdon uusimisen osalta olivat 20 000-30 000 euroa.

ETTÄ MITÄ?

No, sitä että rahaa, kahvia ja varmaan tupakkaakin on Joensuussa kolmen vuosikymmenen aikana kulunut ja käytetty lajiin sen verran paljon, etten uskalla ainakaan tähän yrittää lukuja laittaa. Yhteiskunnan rahaa ei siitä ole ollut juuri mitään. Oma nimikin on jossain vaiheessa ollut pankkipapereissa yhtenä muiden joukossa takaamassa seuran lainoja.

Mutta kaikelle työlle ja rahalle on saatu vastinnettakin. Uskaltaisinkin väittää, että nyt olosuhteet Joensuussa ovat yhden Suomen parhaista. Se, millaista pelillistä tulosta se jatkossa tuottaa, on vain itsestämme kiinni. Meidän vanhojen sotaratsujen varaan en juurikaan enää laskisi. Kääntäkäämme katseemme ja laittakaamme panostuksemme pelillisissä saavutuksissa uusiin sukupolviin.

Anonyymi Asiantuntija

Tällä palstalla Curlinglehden Anonyymi Asiantuntija vastaa lukijoiden itkupotkuraivareihin:

"Hyvä anonyymi asiantuntija. Miksi Tuusula oli taas kesäkelteilläkin tönkeän hyvät jäät, vaikka välillä talvenkin arvoturnauksissa muualla jäät ovat usein skeidat?"

nimim. Vieläkin vihainen SM-urheilija

Anonyymi Asiantuntija: "Muualla jäädytysvesi tilataan Nokian kunnalta."

"Olen tässä jo pitkään poktinut, miksi karjakomento täytyy karjua kipurajan ylittävällä äänen voimakkuudella?"

nimim. Käyttämätön kuulolaite myydään edullisesti

Anonyymi Asiantuntija: "Näin osoitetaan, että curling on todellista urheilua."

"Miksi ihmeessä Oulunkylän paikallisarjan ilmoittautuminen oli avoimena vain viikon verran?"

nimim. Snadilaistunut hämäläinen

Anonyymi Asiantuntija: "Ogelissa on totuttu tekemään asiat valmiiksi asti nopealla aikataululla."

